

לזולת על מי להתחסד, וכמו"כ במדת הגבורה שהוא צריך לזולת, מ"מ, הרי המדות עצמם הם ההרגש שלו, וכמו בחסד, שהאדם עצמו עומד בתנועת האהבה, וכמו"כ במדת הגבורה שהוא נמצא במדת הגבורה, אלא שבכדי שיהי' הפועל של המדה הרי זה ע"י הזולת דוקא, שזהו דבר נוסף במדה שנעשה החיבור עם הזולת. והנה ההפרש בין שכל למדה, שבשכל אינו צריך לזולת כלל, וכמדות הנה בשביל פועל וגילוי המדה יש דבר נוסף בהמדה שהוא החיבור עם הזולת, אבל המדה עצמה הרי היא הרגש של האדם עצמו. משא"כ החיבור הוא לכוש בלבד, והוא בשביל הזולת. והיינו שגם בענין הלבושים אינו דומה לכוש היכור ללבוש המחשבה, דהמחשבה אף שהיא ג"כ לכוש בלבד, מ"מ, הרי היא לעצמו ולא לזולתו, דגם כאשר יחשוב מושך ומן הנה זולתו לא ידע כלל מזה, והיינו לפי שהמחשבה ענינה הוא גילוי ההעלם שבצמנו לגבי עצמו, משא"כ החיבור הוא גילוי לזולתו, שהרי לעצמו אינו צריך לדבר כלל, וכל ענין החיבור הוא רק בשביל הזולת, ודיבור הו"ע הפיור, דכאשר האדם מדבר איזה דיבור הנה החיבור יוצא ונפרד ממנו ראשון ראשון.

וכמו"כ

יובן למעלה בספירת המלכות שענינה הוא הגילוי שנמשך מאתו ית' להוות ולתחיית עולמות ונבראים בעלי גבול שהם כמו דבר הזולת, דענין הזולת למעלה הו"ע ההגבלה, דכל הגבלה אינו שמה"י היא כמו דבר הזולת לגבי אלקות. דהנה, הקב"ה הוא כלי גבול האמתו, ולכן אינו שייך בו השגה כלל, דענין ההשגה שייך במציאות דבר מה דוקא, כי כל מציאות הוא מוגבל, שיש לו ו' קצוות, ד' רוחות מעלה ומטה, אם ו"ק גשמיים אם ו"ק רוחניים עכ"פ, והשגת הדבר היא ע"י התפיסה בהקצוות שלו, אבל באלקות שאינו בכה"י מציאות כלל, לא שייך ענין ההשגה כלל, להיותו כלי גבול שאינו נתפס כו'. ולכן, כל ענין של הגבלה הוא כמו דבר הזולת לגבי אלקות, והו"ע ספירת המלכות שהוא הגילוי באופן כזה שיהי' ענין של הגבלה. וענין ההגבלה הוא בעולמות, דבערה"י הרי יש הגבלה דו"ק בגשמיות ממש, וכמו"כ הוא גם למעלה יותר, דהנה אמרו רז"ל⁸ בין הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה, בין רקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה, עובי כל רקיע ורקיע מהלך ת"ק שנה, רגלי החיות כנגד כולן שוקי החיות כנגד כולן, ומה שאמרו שהם כנגד כולן מוכן שגם בהם יש מעין ההגבלה דעה"ז. וכמו"כ הוא גם כנשמות, דעם

כ"ד. ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשט"ו

(דנחתה בלתי מוגד)

פתח ר' יוסי ואמר ויתרוני ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד כו', דא מלך עלאה דאתחבר לשדה כו', ומסיים בזה"ל בענין שני חיי שרה ששרה זכתה לחייך עילאין. וצריך להבין שייכות הענינים זה לזה. וגם צריך להבין מ"ש ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד, שמתחיל בענין ארץ ומסיים בענין שדה, דממה נפשך, או שהי' צריך גם להתחיל בשדה, או שהי' צריך גם לסיים בארץ, וממה הענין שמתחיל בארץ ומסיים בשדה.

ב) ויובן

בהקדים תחילה ענין ארץ ושדה שהיא ספירת המלכות, דספירת המלכות היא כנגד יסוד העפר, כידוע שבד' הסודות אש מים רוח עפר הנה יסוד העפר הוא כנגד ספירת המלכות, שהרי ד' היסודות הם כנגד ומשתלשלים מהד' אותיות שם הוי"ו, ויסוד העפר הוא כנגד אות ה' אחרונה דשם הוי', שענינה ספירת המלכות כידוע, והנה שהענין דארץ, שזהו יסוד העפר, הוא בספירת המלכות. והנה, ידוע שמלכות הוא ביה" דיבור, דכשם שענין המלכה באדם למטה הוא ע"י החיבור, כמ"ש באשר דבר מלך שלטון, כמו"כ הוא גם באדם העליון ששלטון, שספירת המלכות הו"ע החיבור.

ודענין

דהנה, החיבור באדם למטה הוא הגילוי לזולתו דוקא, שזהו התפרש בין כל הכחות להדיבור, דכל הכחות הם לעצמו, לא מכני כה השכל שהוא לעצמו, שיכול להשכיל לעצמו ואינו צריך לזולת כלל, אלא גם במדות שהוא צריך לזולת, וכמו בחסד, שצריך

1) על העתק הנתנה שבספריית אגודת ע"י יט ואילך. תשל"ל (תו"מ סה"מ חשו"ע חסיד תכ"ד צייט כ"ק אדמו"ר שלש"א: 2) קהלת ת, ת. 3) זח"א קכב, א. 4) שם, ב. 5) עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א. מאורי אור ד, כד. הובאו בלק"ת במדבר ת, ריש ע"ב. 6) קהלת ת, ד. 7) דאה אמ"כ פתח תשער פ"א ואילך. 8) חגיגה יג, א.

שבהגשותם הם נפרדים, לכן הנה התהוותם היא מספירת המלכות דוקא, שהוא בשביל הזולת, אבל אין זה נפרד באמת. וכזה יוכן מה שמצינו ענין הדיבור גם באצילות גופא, שגם המלכות כמו שהיא באצילות נקראת בשם דיבור, כמ"ש¹⁹ ודבר בהן ברצוא ושוב, וגם למעלה מאצילות יש ענין הדיבור, כמ"ש²⁰ כה דברי כא"ש, דקאי על הקן, אלא שנקרא בשם דברי, דיבור שלי, אבל מ"מ הו"ע הדיבור, והיינו לפי שבאמת אין הדיבור נפרד ממנו, ולכן שייך ענין זה גם למעלה. אך מ"מ, להיות שהדיבור הוא בשביל הזולת, לכן אינו דומה הביטול והיחוד שבספירת המלכות להביטול והיחוד שבשאר הספירות, דככל הספירות הוא יחוד בעצם, משא"כ במלכות הרי זה בשביל הזולת, אלא שמ"מ הוא מיוחד. וזהו הטעם שהפסוק מחלק הביטול דמלכות מהביטול שבכל הספירות, כמ"ש²¹ לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת גוי' כי כל בשמים ובארץ שהוא ספירת היסוד²², שכולם בטלים לבחי' לך הוי', ואח"כ אומר בפסיקא בפני עצמה לך הוי' המלכה, שהוא הביטול דמלכות לבחי' לך הוי'. וידוע הדיוק בזה²³, דלכאורה הרי לו להוסיף בפסיקא שלפניו והממלכה, ולמה חושב ספירת המלכות בפ"ע. אך הענין הוא, לפי שאינו דומה הביטול דמלכות להביטול שבשאר הספירות, דהמלכות היא בשביל הזולת, אלא שמ"מ היא בטילה, ולכן מתגלים בה כל הספירות העליונות ממנה כנ"ל.

ד) וזו"ל מ"ש ויתרון ארץ בכל היא, דאזן הוא ספירת המלכות כנ"ל,
הנה יתרון ארץ בכל היא, דכל בגימטריא המישים שהו"ע נוי"ן שערי בינה²⁴, דבינה הוא ההכנה וההשגה איך שאתה הוא עד שלא נברא העולם ואח"כ הוא משונברא העולם²⁵ בשוה ממש, ושערי בינה הו"ע המשכת הבינה במדות, היינו, שהשגה זו מאורה נורגשת גם בהמדות, עד ספירת היסוד שהוא כח"י כי כל בשמים ובארץ, שנתמלה בה הנו"ן שערי בינה, וע"י ספירת היסוד נמשך זה גם במלכות, דספירת היסוד ענינה הוא דאחיד בשמיא וארעא²⁶, היינו שע"י היסוד נמשך הגלוי דנו"ן שערי בינה גם בספירת המלכות שנקראת ארץ. והסוד בזה הוא, דכתחילה יש ענין

19) ראה לקו"ת שם, סע"א וא"ל. סה"מ
 תוס"ב ע' רל"ז וא"ל. ועוד.
 20) ראה פה"ש שם לקו"ת מטרות פה, ב.
 21) נוסח תפילת השחר.
 22) זתר ולקו"ת שבהערה 18. ועוד.
 15) ספר ציצורה פ"א מ"י.
 16) ידמ"י בנ"ג כ"ט.
 17) דברי הימים"א כ"ט, י"א.
 18) ראה זתר ח"א לא, סע"א. ח"ג
 (יע"מ) ר"ת, סע"א. פה"ש שער ג' (שער)
 השערים) ספ"י. לקו"ת עקב טו, ריש ע"ב.

היות שהנשמות הם למעלה מעולמות, מ"מ, ע"י שנתח בי עד אשר בראתה יצרתה ונפתחה ביי, הנה גם הנשמות באו כבחי' גבול. וכמו"כ הוא למעלה יותר, שגם חלק זה שבנשמות שקשור למעלה (דער טייל אין נשמות וואס איז פארבונדן מיט העכער), וכמו השגת הנשמות כנ"ע שמשגיגים אלקות, הנה גם זה הוא בהגבלה, דמאחר שג"ע הוא כבי"ע הרוחניים הרי זה בהגבלה, דכבי"ע כתיב²⁷ ומשם יפרד והי' לדי' ראשים, שהם ד' מתנות שכינה מתנה מיכאל ומתנה גבריאל כו"ו, והוא כללות האור שלאחר הפרסא, שהוא בהגבלה, ולכן שייך בזה ענין ההשגה, משא"כ באצילות שהוא קודם הפרסא, והוא כל"ג, לא שייך בזה ענין בהכמה יריעא, וגם בכינה נאמל²⁸ אנת הוא מביך ולא בכינה יריעא, דלהיות שההשגה דאצילות הוא ככלתי מציאות, הנה השגה כזאת אינה ידועה לנו, דמה שידוע לנו הוא רק ההשגה במציאות, אבל ההשגה בכלתי מציאות אינו ידוע לנו, אמנם ההשגה כנ"ע היא בבחי' השגה ממש, לפי שהוא בהגבלה, והיינו לפי שהגלוי כנ"ע הוא ע"י ספירת המלכות דוקא, שהוא כמו ענין הדיבור שהוא בשביל הזולת.

ג) אמנם גם בדיבור האדם למטה הרי באמת אין הדיבור נפרד לגמרי מן האדם, שהרי הדיבור הוא מגלה שכל ומדות, וכיין ששכל ומדות הם כחות של האדם עצמו ומתגלים ע"י הדיבור, הרי מוכרח מזה שהדיבור אינו נפרד באמת, כי אם הרי נפרד באמת לא הרי באפשר להגמלות על ידו הכחות של האדם עצמו. ויתירה מזה, שאנו רואים שהדיבור פועל קירוב השומע לאדם המדבר, דכאשר מדבר דברי אהבה הרי זה פועל קירוב השומע, וכפרט בשכל, כאשר מדבר איזה שכל לזולת הרי ע"י נתקרב שכל עד ששכל השומע נעשה כמו שכל המדבר, וא"כ מוכן שאין ענינו של הדיבור שיהי' נפרד וזולת, אלא אדרבה, תכלית ענין הדיבור הוא לפעול שלא יהי' זולת (ער זאל ווערן אויס זולת) ולפעול הקירוב. ומזה יוכן כמכ"ש למעלה, שהדיבור למעלה וגם מה שנתחיה ע"י הדיבור אינו נפרד באמת, שהרי אין לך דבר שחוזן ממנו²⁹, ואדרבה ענינו הוא לפעול הביטול והיחוד דאין עוד מלכוד³⁰. אך להיות

9) "אלקי נשמה" בכוכות השחר.
 10) בראשית ב, י"ד.
 11) ראה זתר"א כ"ב, ב. תקו"ז תג"ה (פת),
 12) תקו"ז בהקדמה (ת). כ.
 13) תניא פכ"א.
 14) ואחתנן ר' ליה.
 18) ועוד.

שרה גם במחשבה שבדיבור יש ריבוי אותיות יותר מאשר במעשה שבמחשבה, ומכ"ש בדיבור שבדיבור, וכפרט במעשה שבדיבור שיש ריבוי אותיות ביותר, שזהו המרחב שבדיבור, ומצד המרחב אפשר לסכל ב' מדות יחד. ושרש ענין המרחב הוא מצד המוחין, וכמו בתחומות, דתחו עיקרו מדות, דהמוחין שבתחו לא היו קשורים עם המדות, ותקון עיקר מוחין, והיינו, שגם המדות ותקון הם ע"פ המוחין דוקא, ומצד המוחין הו"ע המרחב. וכמו"כ הוא בדיבור, שהמרחב בא מהמשכת הבינה שבדיבור. וזהו מ"ש יתרון ארץ בכל היא, שיש יתרון במלכות על הספירות, והיינו, שנוסף על ההמשכה מז"א למלכות, שזהו מ"ש²⁶ כל הנחלים הולכים אל הים גו', יש עוד יתרון במלכות, מצד המרחב.

ה) וממשיך

כתוב מלך לשדה נעבד, שזהו ענין נוסף על מ"ש לעיל מיני' ויתרון ארץ בכל היא, ויתרון ארץ בכל היא הוא מצד חיצוניות המלכות, ומלך לשדה נעבד הוא המעלה שמצד פנימיות המלכות, כדו"ע²⁷ שארץ הוא חיצוניות המלכות ושדה הוא פנימיות המלכות. והענין הוא, דהנה ההפרש בין ארץ ושדה הוא, שארץ כוללת גם חלק המדבר שאינו ראוי לזריעה, וגם הצמחים שצומחים בו אינם ע"י זריעה ואינם משוכחים כ"כ (כמ"ש באגות ק"ק²⁸), משא"כ שדה יש בה העבודה דחרישה וזריעה. וכמו"כ הוא ההפרש בין ארץ ושדה למעלה, דארץ הוא המלכות כמו שהיא באצילות, ומצד המלכות כמו שהיא באצילות הנה ויתרון ארץ בכל היא, אמנם שדה הוא מלכות כמו שהיא כבי"ע, דכבי"ע יש העבודה דחרישה וזריעה, ומצד העבודה נעשה יתרון במדרש²⁹ דמלך זה הקב"ה, שדה זו ציין כמ"ש³⁰ ציין שדה תחוש, נעבד הוא כמ"ש³¹ ויניחנה בג"ע לעבדה ולשמרה, דלעבדה ולשמרה הו"ע העבודה דקיום המצוות³², דבקיום המצוות יש העבודה דחרישה וזריעה, דחרישה הוא דמרפי ארעא³³, וכעבודה הוא שמכטל את גופו שיהי' כלי

(26) קהלת א. ו. וראה זח"א רלה. א. וראה קה"י שדה"פ.
 (27) אה"ת נ"ד ע' אק"ה. מאמרי אדמו"ר הזקן יד' ית. ועוד.
 (28) תפי"ח ח"א ע' רטו ואילן. המשך וזח"ה"ם (31) בראשית ב. טו.
 (29) תל"א ע' לט ואילן (סה"מ תל"א ע' שה ח"ב קס"ב, ב. תקי"ז תכ"א (סב, א). תמ"ה ואילן. וכבי"ם.
 (30) פתח ב. וראה גם פירוש שער כג (שער ערכי ח"ב קס"ב).
 (31) הכינייים) ערך ארץ ונדר שדה. וראה מו"ק ב. ב. וראה לקי"ח הארתי ע"ב, ס"ב (קל"ב, ב).
 (32) ע"ב, ס"ב.
 (33) ע"ב, ס"ב.

ההעלאה, והוא מ"ש²⁷ עיני כל אליך ישברו, דעיני כל הוא ג"כ ענין נוי"ש עירי בינה, והוא העלאה המלכות שמתעלית ע"י היסוד הבינה, ואח"כ היא ההמשכה מבינה ע"י היסוד במלכות, דע"י בחי' כי כל בשמים וכבארץ, נעשה לך הוי' הממלכה.

אמנם

מ"ש ויתרון ארץ הכוונה היא שיש עוד יתרון במלכות על שאר הספירות, ויתרון זה הוא המרחב שבמלכות. וכמו שהוא בדיבור האדם למטה, שבהדיבור יש מרחב שאינו בהמדות, שהרי במדות אי אפשר להיות מדת החסד ומדת הגבורה ביחד, לפי שאין נותנים מקום זה לזה, ומה שיש חסד שבגבורה ונכורה שבהסד, הנה הגבורה שבהסד היא מספירת החסד, והחסד שבגבורה הוא מספירת הגבורה, אבל החסד והגבורה עצמם אינם מתאחדים, ואדרבה הם הפכים זמ"ז. אך הדיבור הוא סובל את כ' המדות, שבאותו הדיבור שמדבר דברי אהבה הוא מדבר יתרון זה יכול הוא לסכל שניהם. ויתרון זה הוא המרחב שבדיבור, ויבוי אחריות, ומצד המרחב יכול לסכול שניהם, וכמו כמי ששכלו גדול, הרי מצד מרחב שכלו, הנה באותו ענין (הטעם) שמכבאר לאהבה הוא מכבאר גם לגבורה, וכמו"כ הוא בדיבור שמצד המרחב יכול הוא לסכול כ' המדות. והוא ע"ד מעלת התקון לגבי תחו, דבעולם התחו ה"י שבה"כ, ומלך וימת²⁴, והיינו לפי שבתחו היו כלים מוצטסיס²⁵, וכידוע שהכוונה בכלים מוצטסיס היא לא רק שהיו מעט כלים, אלא גם שהכלים היו קטנים, שלא ה"י בהם מרחב, ולכן לא היו יכולים לסכול מדת החסד והגבורה ביחד, אמנם בתקון שהיו כלים מרובים, היינו כלים גדולים ורחבים, הנה מצד מרחב הכלים ה"י אפשר להיות מדת החסד והגבורה ביחד. וכמו"כ הוא בדיבור שיש בו מרחב, והר"ע ריבוי האותיות דדיבור, שזהו התפיש בין אותיות המחשבה לאותיות הדיבור, שאותיות המחשבה אינם בריבוי, דבמחשבה גופא יש ג"כ חלוקי מדריגות, במחשבה שבמחשבה שהיא מחשבה עיונית, הנה שם אין האותיות נרגשים כלל, ודיבור שבמחשבה שהוא כמו שחושב את הענין באותיות, הנה שם נרגשים כבר האותיות, אבל אינם בריבוי, וכמעשה שבמחשבה שהוא כמו שחושב אין לדבר, יש שם כבר ריבוי אותיות, אבל מ"מ אין זה דומה כלל להריבוי שבדיבור,

(27) תהלים קמה, טו. שער ח (שער דודשי נקודות) פ"ד.
 (28) וישלח לו, לא ואילן. לקוטי תורה (שער התקון) פ"ה.
 (29) להאיר"ל ע"ה"פ, ע"ב חיים שער הכללים פ"א. פ"ה. שער יא (שער המלכים) פ"א"ב. פ"ה.

היא, שההמשכה באה ע"י ההעלאה, וכחחילה היא ההעלאה דעיני כל אל"ך ישברו, ואח"כ היא ההמשכה דכי כל בשמים וכאקן, וכמו"כ הוא בכללות ענין התפלה, שבחחילה היא ההעלאה ואח"כ היא ההמשכה, שההעלאה היא כפסוקי דזמרה, ברכת ק"ש וכפרט בק"ש, שמע ישראל גו' הוי' אח"כ⁴², שזהו עיקר ענין ההעלאה שמיוחד כל העולמות לאלקות, ואח"כ בשמו"ע היא ההמשכה. והיינו, שההמשכה היא ע"י הקדמת ההעלאה, והמשכה זו היא המשכת אור הטוב, שבשרשו הוא עיגול הגדול. והמשכת עיגול הגדול אינה המשכה דתורה היא המשכה או"ס ממלא כו"ל⁴³, אלא שנתעלם ע"י הצמצום, וא"כ אין זה המשכה חדשה. וכל זה הוא ההמשכה דתפלה. אמנם ההמשכה דתורה היא המשכה מלמעלה למטה (שלא ע"י העלאה), והיא המשכת אור חדש ממש, שלמעלה לגמרי מהשתלשלות. וכמו"כ הוא כענין מלך לשדה נעבר, שע"י העבודה למטה מגיעים לבחינת אמת חד ולא כחושבן שלמעלה מהשתלשלות לגמרי.

וידן ההפרש בין ב' המודינות דיתרון ארץ ככל היא, ומלך לשדה נעבר, דיתרון ארץ ככל היא הוא בארץ הרוחנית, דהיינו גן עדן,

דאף שהוא נעלה ביותר מעוה"ז, כמארז"ל⁴⁴ יפה שעה אחת של קורת ורח בעוה"כ מכל חיי העוה"ז, וכפי שדרשו רז"ל⁴⁵ עוה"פ⁴⁶ כי ב"ה הוי' צור עלולים, ביו"ד נברא העוה"ב וכה"א נברא העוה"ז, דמ"ש שעוה"ז נברא בה"א קאי על ה"א תתאה שהיא ה"א אחרונה, ומ"ש ברי"ד נברא עוה"כ קאי על הרי"ד כפי שמאיר באות ה"א ראשונה⁴⁷, וא"כ גדלה מעלת עוה"כ על עוה"ז, ובכללות הוא כמו החילוק בין עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא⁴⁸, דעלמא דאתכסיא הוא כמו דגים שבים דמיר שפורשים מהים מתים⁴⁹, והיינו לפי שהם כטלים לגמרי למקור חיותם, הרי מ"מ אמרו⁴⁴ יפה שעה אחת בחשוכה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, דאף שבכוה"כ ישנו הענין דיתרון ארץ ככל היא, מ"מ, הרי זה המשכה ששייכת להשתלשלות, שהיא המשכה מצומצמת, וכמו שגמשה במלכות

לאלקות, וכמארז"ל⁵⁰ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כוכב ראש, וכמו"כ הוא במצוות שנוקאים בשם זריעה⁵¹, שהיסוד דקיום המצוות הוא קבלת עול"ם. וע"י העבודה דחרישה חרישה מגיעים לבחינת אמת הוא חד ולא בחושבן⁵² שלמעלה מהספירות. והיינו, שמצד המלכות כמו שהיא באצילות, הנה אף שיתרון ארץ ככל היא, שיש יתרון במלכות על הספירות, מ"מ, גם היתרון הוא רק מה ששייך לספירות. אך ע"י העבודה דשרה מגיעים בכח"י אמת הוא חד ולא בחושבן שלמעלה לגמרי מהספירות. וזהו מ"ש כוה"ל דשרה הוא השרה אשר ברכו הוי"ס⁵³, דקאי על ג"ע, דב"ע הוא העבודה דלעבדה ולשמרה, ועי"ז הנה מלכא עלאה אתחבר לשרה, דמלכא עלאה הוא האור שלמעלה מהספירות. וזהו ג"כ מ"ש במדרש דמלך הוא קוב"ה, דקוב"ה הוא ספירת הת"ת, ות"ת עולה עד הכתר⁵⁴, דאף שכל הספירות שרשם בכתר, הנה זהו רק בחיצוניות הכתר, אמנם מעלת הת"ת הוא שעולה בפנימיות הכתר, והמשכה זו הוא ע"י העבודה דוקא.

וכיאר ההפרש בין ב' כח"י אל"ה הוא ע"י הפרש בין תורה ותפלה⁵⁵,

דבתפלה לא נעשה המשכת אור חדש, דאף שגם בתפלה אומרים יהי רצון, שה"ע שנינו רצון, מ"מ, אין זה רצון חדש ממש, וכמו רופא חולים ומכרד השנים, הרי ענין הרפואה הוא שמקודם ה"י בריא, אלא שאח"כ נתעלם החיות, וא"כ אין זה המשכה חדשה, שהרי חיות זה קשור עם הגוף, ואף שאינו דומה רפואה לאכילה, דפעולת האכילה היא להמשיך את החיות מכללות החיות שיומשך בפרטיות ובגילוי, ופעולת הרפואה היא המשכת החיות מבחי"י שלמעלה מהתלבשות ממש, אבל מ"מ אין זה המשכה חדשה, שהרי גם מקודם ה"י החיות כהגוף אלא שנתעלם, וא"כ הרי זה חיות הקשור עם הגוף. וכמו"כ הוא גם בענין מברך השנים, שזורעים גרעין א' וצומח מזה ריבוי גדול, עד שאפשר שהיו חטים ככליות של שור הגדול (כדאיאת במסכת כתובות⁵⁶), אבל מ"מ הרי אין זה חידוש. ועוד זאת, שההמשכה באה ע"י העלאה דוקא, כמשנת"ל בכח"י המלכות כמו שהיא באצילות, שעז"ז ויתרון ארץ ככל

47 ראה לקו"ח בשלה א, א ואל"ך. המשך תער"ב ח"ג ע' ארזב.
48 ראה לקו"ח צו יד, ב. שער האמונה פ"ב. מאמר אדמו"ר האמצעי וקרא ח"ב ע' שמט. וש"ג. סה"ג תול"ו ח"ב ע' חפן. וש"ג.
49 ראה ברכות סא, ב. ע"ז ג, ב.

42 ואתחנן ו, ד.
43 עץ חיים שער א (ורדו עיגולים ויושר)
ענף ב'.
44 אבות פ"ד מ"ז.
45 מנחות כט, ב.
46 ישעי' כו, ד.
39 ראה לקו"ח מטעי צו, ב.
40 ראה אתה"ת ויקרא ע' וחד ואל"ך. סה"מ תרכ"ז ע' רצב ואל"ך. עטר"ת ס"ע קל ואל"ך. תפ"ז ע' צא. וראה גם לקו"ש ח"י ס"ע 38 ואל"ך.
41 תקי"ז בהקדמה (תי, א).
42 תולדות כו, כו.
43 ברכות ל, ב.
44 ראה לקו"ח ענינים ג, ד, נב, ג ואל"ך.
45 סה"מ תרכ"ז ע' רצב ואל"ך.
46 ראה תנ"א רפמ"א.
47 תקי"ז בהקדמה (תי, א).
48 תולדות כו, כו.

אותם האדם וחי בהם. והיינו, דאף ששרה הוא מלשון שררה⁵⁸, שהוא ספירת המלכות⁵⁹, והרי מלכות לית לה מגרמה כלום⁶⁰, שלכן ה"י דוד בר נפלה⁶¹, וחיותו ה"י רק ממה שקיבל מאדה"ה⁶², מ"מ, ע"י עבודת שרה בעבודת הכיוריים זכתה לחיין עילאין.

וידן מ"ש ויהי חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, מאה שנה הוא בחי' הכתר שלמעלה מהשתלשלות⁶³, שעז"נ אנת הוא חד ולא בחושבן, ומ"מ, להיות שהכתר הוא ממוצע בין המאציל והנאצילים⁶⁴, היינו שהוא מקור האצילות, לכך יש בו שרש הספירות, אך הספירות כמו שהם ככתר הם בחכלית השלמות, יו"ד כללים מיו"ד, שהוא מאה שנה. עשרים שנה הוא ראשית ההשתלשלות, דראשית ההשתלשלות הוא בחכמה⁶⁵, וחכמה וכינה הם תרין רעין דלא מתפרש⁶⁵, הנה גם בחו"כ יש שלמות זו שהם בעצמם עכ"פ כללים מיו"ד. ושבע שנים הם המדו"כ⁶⁶, שהם עיקר ההשתלשלות. וכל זה הוא באצילות. אך מ"ש אח"כ שני חיי שרה קאי על ההמשכה כבי"ע, ועז"נ כולן שורן לטובה, כיון שעז"ז מגיעים למעלה יותר, לכה"י אנת הוא חד ולא בחושבן, להיות שדוקא ע"י עבודת הכיוריים שבבי"ע נשלמת הכונה שמה"י דירה לו יתר בחמתונים⁶⁶.

שם קלא, טע"ב. אדה"ת פרשתנו ק"י, ב ואילן.
ועוד.
(58) פרי"ש נח י"א, כט.
(59) קהלת יעקב ערך שרה.
(60) ראה זהר ח"א קפ"א, א, רמט, ב, ח"ב.
(61) ראה סנהדרין צ"ב, זח"ג רט"ז, א.
(62) ראה עמקות ויצא (לט, ב), סידור (עם) ד. רלב, ד. שר, ב. סה"מ הי"ש"ת ע' 40.
(63) דא"ח קצ"ד, א.
(64) ראה יל"ש בראשית דמו מא, זח"א.
(65) ראה ח"א, נה, א, צ"א, ב, ובכ"מ.
(66) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ובכ"מ.
שם קלא, טע"ב. אדה"ת פרשתנו ק"י, ב ואילן.
ועוד.
(64) ראה עין חיים שעד מנח (שער דרדשי אבי"ע) פ"א. לקו"ת כמזכ"ר יב, א. מאמר אדה"ז ענינים ע' קצ"א. סידור (עם דא"ח) קב, ד. רלב, ד. שר, ב. סה"מ הי"ש"ת ע' 40.
(65) זח"ג ד, א, ועוד.
(66) ראה תחומא בתוקותי ג, נשא טז, ב"ר ספ"ג. כמזכ"ר פ"י"ג, ו, תניא ופלו"י, ובכ"מ.
שם קלא, טע"ב. אדה"ת פרשתנו ק"י, ב ואילן.
ועוד.
(58) פרי"ש נח י"א, כט.
(59) קהלת יעקב ערך שרה.
(60) ראה זהר ח"א קפ"א, א, רמט, ב, ח"ב.
(61) ראה סנהדרין צ"ב, זח"ג רט"ז, א.
(62) ראה עמקות ויצא (לט, ב), סידור (עם) ד. רלב, ד. שר, ב. סה"מ הי"ש"ת ע' 40.
(63) דא"ח קצ"ד, א.
(64) ראה יל"ש בראשית דמו מא, זח"א.
(65) ראה ח"א, נה, א, צ"א, ב, ובכ"מ.
(66) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ובכ"מ.

היא מתמצמת בותר, כמ"ש⁵⁸ להודיע לפני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, דבשביל המלכות צ"ל הצמצום דגבורות, ועז"נ שהעבודה בעזר"ז היא מכל חיי עוה"ב, היינו מגילוי בחי' כל שבעוה"ב, וכמ"ש⁵⁹ עבודת את ה"א כשמתה ובטוב לבב מרב כל, היינו מכל בחי' כל, דבכללות נחלק הג"ע לב' בחי', געה"ת וגעה"ע, אבל כפרטיות יש ריכוז מדריגות כג"ע לאין קץ, ועז"נ מרוב כל, היינו כל הריכוז מדריגות דגילוי בחי' כל, ולמעלה מזה הו"ע קיום המצוות בשמחה ובטוב לבב, דבכרי שיהי' השמחה צ"ל טוב לבב שהו"ע רעו"ד, דתענוג חלוי כרצון, דכאשר רוצה בכרי אזי יתענג וישמח בו, וע"י עבודה זו באופן של רעו"ד שלמעלה מהכחות, אזי מגיעים לבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן, שלמעלה לגמרי מהשתלשלות.

והנה אחרי שמבאר בוותר הענין דמלך לשרה נעבר שהוא בקדושה, מוסף לבאר בענין שרה דלעו"ז, דיש שרה דקדושה שעז"נ³⁸ כרית שרה אשר ברכו הוי", ויש שרה דלעו"ז שעז"נ⁵³ וכשר בשדה טריפה לא תאכלו. וכידוע הדיקן בזה"ש, דלכאורה הול"ל וכשר טריפה בשדה, ומהו אומר בשדה טריפה, אך הענין הוא, דטריפה קאי על שדה, והוא שדה דלעו"ז שהוא נטרף ונפרד מאלקות, והו"ע ג' קליפות הסמאות לגמרי שאין להם ביורו, שעז"נ לא תאכלו. אך הענינים שאפשר לכו"מ, הרי אדרבה, ע"י הכיורו מגיעים למעלה יותר, בבחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כנ"ל.

וידן שני חיי שרה⁵⁴, דשרה נחתה וסלקת⁵⁴, כמ"ש⁵⁵ וירד אברהם מצרימה ג' ויעל אברהם ממצרים הוא ואשתו ככסף וכזהב ג', שהו"ע כירור הניצוצות, וכידוע ששרה ע"י עבודתה תקנה את חטא עה"ד, שאז בא נחש על חזה והטיל בה זזהמא⁵⁶, ומני אז ירדה זזהמא על כל העולם, ושרה ביררה את זה, וע"י עבודתה בעבודת הכיוריים זכתה לחיין עילאין, דחיין עילאין הוא למעלה מהשתלשלות, שזה נמשך על ידי העבודה דקיום המצוות בעולם הזה דוקא, כמ"ש⁵⁷ אשר יעשה

(54) ראה ד"ה ויהיו חיי שרה עטר"ת.
(55) סה"מ עטר"ת ע' פו ואילן).
(56) לך לך יב, יו"ד י"ג, א ואילן.
(57) משפטים כב, ל.
(58) ראה זח"ב קכ"א, ב, וראה ארה"ת.
(59) תולדות קמ"ד, א.
(54) תהלים קמ"ה, יב.
(51) תבוא חת, מז.
(52) משפטים כב, ל.
(53) ראה זח"ב קכ"א, ב, וראה ארה"ת.
(57) תולדות קמ"ד, א.